

УДК: 615.24:339.13.021:339.138

**АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ТА ОБСЯГІВ РЕАЛІЗАЦІЇ НА
ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ АНТИДІАРЕЙНИХ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ**

Герасимова О.О., Таран В.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Антидіарейні препарати є одними з найбільш затребуваних в гастроентерологічній практиці. Це пов'язано зі значною частотою епізодів діареї у хворих різних вікових груп як в усьому світі, так і в Україні [1,4]. До того ж хронічний перебіг багатьох захворювань, що супроводжуються діареєю, обумовлює тривалий прийом пацієнтами лікарських засобів (ЛЗ)[3].

Мета дослідження – визначити асортимент та обсяги реалізації антидіарейних ЛЗ в Україні у 2015-2017 роках.

Методи дослідження. В роботі використані методи маркетингового дослідження фармацевтичного ринку. Визначення міжнародних непатентованих назв (МНН) та торгових найменувань (ТН) представників групи А07 «Антидіарейні засоби» (протимікробних засобів, що застосовуються при кишкових інфекціях; ентеросорбентів; препаратів електролітів з вуглеводами; засобів, що пригнічують перистальтику; протизапальних засобів, що застосовуються при захворюваннях кишечника; антидіарейних мікробних препаратів; інших антидіарейних засобів) на фармацевтичному ринку України та їх обсяги реалізації в натуральних одиницях в країні у 2015-2017 роках проводили за даними системи дослідження ринку «Pharmexplorer» компанії «Моріон» (за станом на грудень 2015, 2016, 2017 рр.) [2].

Основні результати. На фармацевтичному ринку України антидіарейні ЛЗ у 2015-2017 роках були представлені однаковою кількістю МНН (по 24 МНН) (див. рис. 1). Кількість МНН в кожній групі антидіарейних ЛЗ не перевищувала 5. Найбільшою кількістю МНН (по 5 МНН) у досліджуваній період були представлені протимікробні засоби, що застосовуються при кишкових інфекціях, ентеросорбенти, антидіарейні мікробні препарати; найменшою – препарати електролітів з вуглеводами та інші антидіарейні засоби (по 1 МНН).

Кількість ТН антидіарейних ЛЗ у досліджуваній період варіювала (2015 рік – 167 ТН, 2016 рік – 165 ТН, 2017 рік – 160 ТН) і з роками мала тенденцію до зменшення. У найбільш широкому асортименті ТН серед антидіарейних ЛЗ були представлені антидіарейні мікробні препарати: 2015 рік – 47 ТН, 2016 рік – 43 ТН, 2017 рік – 40 ТН (див. рис. 2). В найменшій кількості були представлені препарати електролітів з вуглеводами та інші антидіарейні засоби: відповідно, 2015 -2016 роки – по 5 та по 3 ТН, 2017 рік – по 6 та по 3 ТН. Інші групи антидіарейних ЛЗ у досліджуваній період були присутні на українському фармацевтичному ринку помірно: 2015 рік – від 22 до 37 ТН, 2016 рік – від 21 до 36 ТН, 2017 рік – від 21 до 35 ТН.

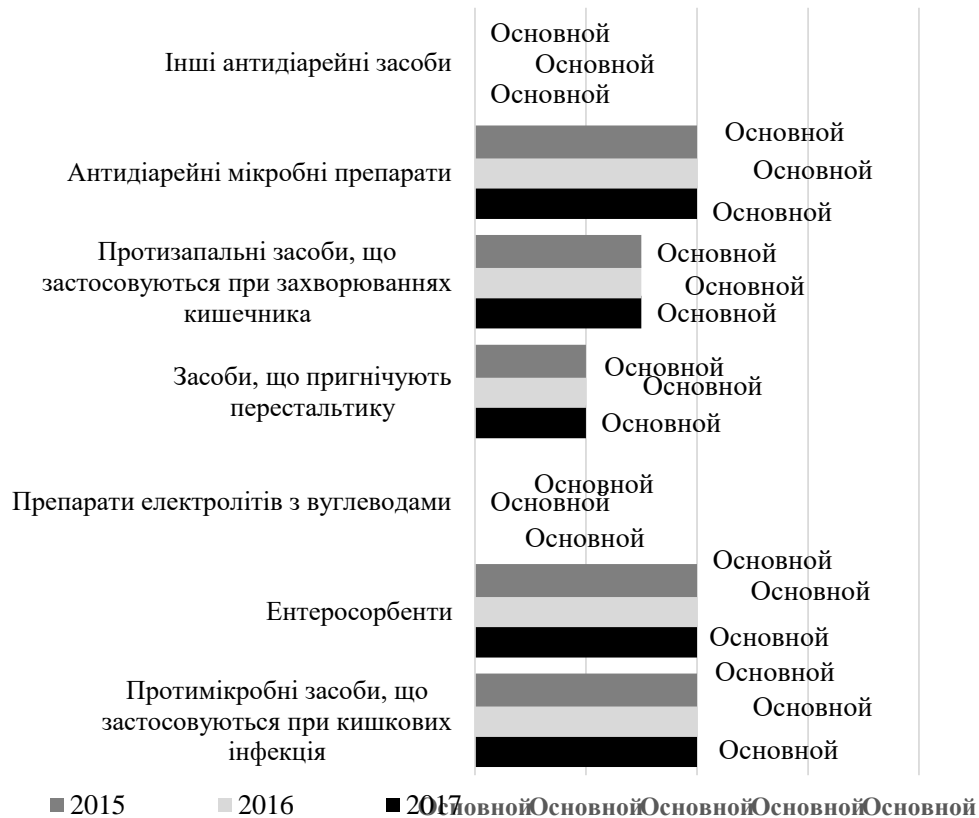

Рис. 1. Кількість МНН антидіарейних ЛЗ на фармацевтичному ринку України у 2015-2017 роках

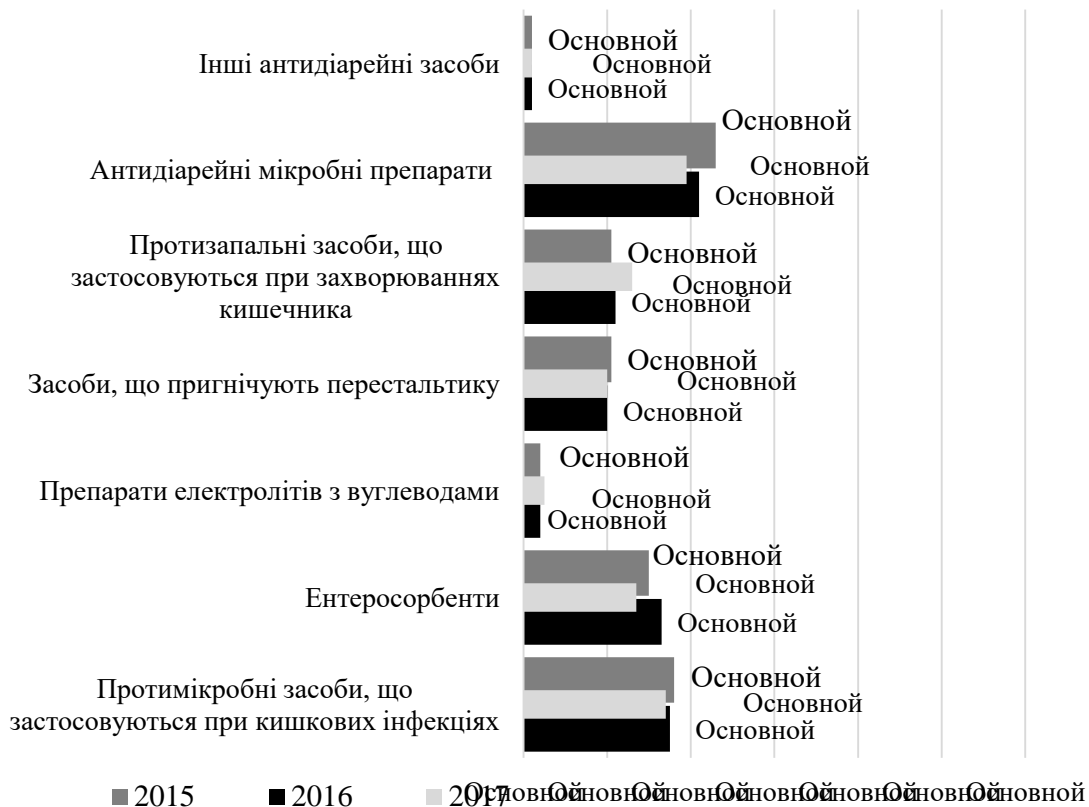

Рис. 2. Кількість ТН антидіарейних ЛЗ на фармацевтичному ринку України у 2015-2017 роках

Більшість антидіарейних ЛЗ у 2015-2016 роках – препарати іноземних виробників. У 2017 році співвідношення кількості ТН іноземного та вітчизняного виробництва складала 1:1. Більшість груп антидіарейних ЛЗ у 2015-2017 роках також були представлені переважно препаратами іноземного виробництва. Тільки серед протимікробних засобів, що застосовуються при кишкових інфекціях, ентеросорбентів та засобів, що пригнічують перистальтику, переважали препарати вітчизняних виробників. Інші антидіарейні препарати зовсім не мали ТН вітчизняного виробництва у досліджуваний період.

Антидіарейні ЛЗ у 2015-2017 роках були представлені в різних формах випуску: таблетки, капсули, суспензії, сиропи, порошки, паста, піна, супозиторії, гранули, краплі, гелі. Найпоширенішою формою випуску в товарному асортименті всіх досліджуваних груп протягом досліджуваних років були таблетки та капсули. В 2015-2017 роках їх кількість варіювала: 2015 р. – 59,28 % (99 ТН); 2016 р. – 57,58 % (95 ТН); 2017 р. – 59,38 % (95 ТН) і в середньому становила 58,75 % (96 ТН).

Діапазон цін на упаковку антидіарейних ЛЗ був широким (2015 рік – від 1,97 грн. до 2865,01 грн.; 2016 рік – від 1,36 грн. до 3185,38 грн.; 2017 рік – від 2,23 до 3107,93 грн.), що могло суттєво вплинути на вартість курсу лікування, але давало можливість проведення, при необхідності, генеричної заміни.

Згідно з даними щодо обсягів споживання лікарських засобів в 2015 році на українському фармацевтичному ринку було реалізовано 44839558 упаковок антидіарейних препаратів, в 2016 році – 38308063 упаковок, в 2017 році – 39898322 упаковок. У 2016 році обсяги реалізації досліджуваних лікарських засобів зменшились на 14,56 % в порівнянні з 2015 роком, у 2017 році – зменшились на 11,02 % у порівнянні з 2015 роком і збільшились на 4,15 % у порівнянні з 2016 роком.

Найбільші обсяги реалізації в натуральних одиницях в Україні у досліджуваний період серед антидіарейних ЛЗ встановлені для ентеросорбентів, найменші – для групи «Інші антидіарейні засоби». Лідерами за кількістю реалізованих упаковок в досліджуваний період були торгові найменування ентеросорбенту – вугілля медичного активованого, засобу, що пригнічує перистальтику – лопераміду, протимікробних засобів, що застосовуються при кишкових інфекціях – фталілсульфатіазолу та ніфуроксазиду, а також деякі представники антидіарейних мікробних препаратів (переважно ті, що містять лактобактерії). Провідні позиції в рейтингу за кількістю реалізованих упаковок протягом 2015-2017 років займали 7 одні і ті ж ТН ЛЗ: Вугілля активоване, (ПАТ «Борщагівський ХФЗ», табл. 250 мг контурн. безкомірк. уп., №10), Вугілля активоване, («Червона зірка» ВАТ, табл. 0,25 г блістер, №10), Вугілля активоване, ТОВ «Валартін Фарма», табл. 0,25 г блістер, №10), Сорбекс® (ТОВ «Валартін Фарма», капс. 0,25 г блістер, №20), Лоперамід (ВАТ «Корпорація Артеріум», табл. 2 мг блістер в пачці, №20), Лінекс® («Sandoz», капс. тверд. блістер, №16), Йогурт («Pharmascience», капс. 2 млрд. CFU фл. п/е, №30). Значна кількість серед них – препарати вітчизняного виробництва з низькою ціною за упаковку (до 10 грн.). У препаратів іноземного виробництва ціна за упаковку

була вище і складала: 2015 рік – від 70,81 до 124,93 грн.; 2016 рік – від 73,56 до 88,27 грн.; 2017 рік – від 74,58 до 181,34 грн.

Перші місця за кількістю реалізованих упаковок у 2015-2017 роках посідали ТН представника ентеросорбентів – вугілля медичного активованого: 2015-2016 роки – Вугілля активоване, ПАТ «Борщагівський ХФЗ», табл. 250 мг контурн. безкомірк. уп., №10 (кількість реалізованих упаковок, відповідно, 11419917 та 9567712); 2017 рік – Вугілля активоване, ТОВ «Валартін Фарма», табл. 0,25 г блістер, №10 (кількість реалізованих упаковок – 8512154).

Висновки.

1. Більшість антидіарейних ЛЗ у 2015-2017 роках була представлена на українському фармацевтичному ринку в широкому асортименті, мала достатньо широкий діапазон цін за упаковку для вибору ЛЗ як з позицій його ефективності та безпеки, так і економічної доцільності. Кількість МНН антидіарейних ЛЗ у досліджуваній період була однаковою, а кількість ТН – варіювала і з роками мала тенденцію до зменшення.
2. Обсяги реалізації антидіарейних ЛЗ в натуральних одиницях варіювали в Україні у 2015-2017 роках. Провідні позиції за обсягами реалізації займали переважно вітчизняні ТН ентеросорбентів та засобів, що пригнічують перистальтику, з низькою ціною упаковки.

Список літератури

1. Зінчук О. М., Зубач О. О., Адамович О. П. Сучасні аспекти пероральної регідратації при гострих кишкових інфекціях // Семейная медицина. – 2017. – №4(72). – С. 134–135.
2. Система дослідження ринку лікарських засобів «Pharmexplorer» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pharmstandart.com.ua>
3. Ушкалова Е. Фармакотерапия неинфекционной диареи // Врач. – 2013. – №10. – С. 14–20.
4. Чернишова Л. І., Гільфанова А. М. Клінічні особливості перебігу антибіотикоасоційованої діареї при респіраторних інфекціях у дітей, значення *Clostridium difficile* // Актуальная инфектология. – 2014. – №2(3). – С. 7–11.